

ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

ISSN: 2458-7559

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.31>

CİLT 2, SAYI 1, YAZ 2016

s. 130-138

SURİYELİ SİĞINMACILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMALARI¹

Serdarhan Musa TAŞKAYA²

Gökhan ERSOY³

Özet

Çeşitli nedenlerden dolayı Türkiye'ye yurtdışından göçmüş birçok insan bulunmaktadır. Nisan 2011 yılından itibaren ise Suriye'den gelen ve sayıları milyonla ifade edilen büyük bir sığınmacı grup Türkiye'de bulunmaktadır. Ancak, sığınmacıların gelmesi ile çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır. İlk temel sorunları fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak olan bu sığınmacıların, daha sonraki en temel sorunu ise buldukları kültüre uyum sağlamaları olmuştur. Burada en önemli engellerden birini, dil farklılığı oluşturmaktadır. Suriyeli sığınmacılara Türk okullarında verilen eğitimin önemli bir bölümünü ise Türkçe öğretimi oluşturmaktadır. Türkçe öğretimi konusunda en büyük sorumluluk sınıf öğretmenlerine düşmektedir. Sınıf öğretmenleri ise bu konuda çeşitli sorunlarla karşı karşıyadırlar. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarında bulunan Suriyeli çocuklara Türkçeyi nasıl öğrettiklerinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu çalışma, Mersin ilinde yer alan ve sınıflarında Suriyeli bulunan 40 öğretmenle yürütülmüştür. Öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik gözetilmiştir. Veriler, 2014-2015 öğretim yılının 2. döneminde toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu soru formundan yararlanılmıştır. Verilerin analizinde alt başlıklar önceden belirlendiği için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarında bulunan Suriyeli sığınmacılara Türkçe öğretiminde kendilerini yeterli bulmadıkları, çeşitli sıkıntılar yaşadıkları, Türkçe öğretiminde ilk okuma yazma ile ilgili tekniklerin daha çok tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Suriyeli sığınmacılar, yabancı dil öğretimi, sınıf öğretmeni

THE APPLICATIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN TEACHING TURKISH TO SYRIAN REFUGEES

Abstract

There are many people who have immigrated to Turkey because of various reasons. Since April 2011, a big refugee group who have come from Syria and whose number is said to be millions have come to Turkey. Various problems have aroused when these refugees have come. These refugees, whose first main problem has been to meet their basic needs, then have faced the next main problem which is to adopt to the culture they are in. Yet, one of the most important obstacles the refugees face during this

¹ Bu çalışma 13-15 Mayıs 2016 tarihlerinde Adıyaman'da düzenlenen Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, e-posta: serdarhan@gmail.com

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, e-posta: gkhn.307667@gmail.com

adaptation is the language difference. The most important amount of education which is given to Syrian refugees in Turkish schools is made up of teaching Turkish. The most responsibility of teaching Turkish belongs to primary school teachers. But, the primary school teachers face various problems about this issue. It was aimed to find out how the primary school teachers teach Turkish to Syrian students. This study was conducted with 40 primary school teachers, who have Syrian students in their classes, in Mersin province. Maximum variation sampling method was used when selecting the teachers. The data were collected in the second term of 2014–2015 education year and to collect the data, an open-ended questionnaire which was developed by the researchers was used. Descriptive analysis was used to analyze the data since the sub-headings were already determined. The results highlighted that the primary school teachers who have Syrian refugees in their classes see themselves insufficient in teaching Turkish and face various problems and that techniques for first literacy in teaching Turkish are more preferred than the other techniques by the primary school teachers.

Keywords: Turkish teaching, Syrian Refugees, Foreign Language Teaching, Primary School Teachers

GİRİŞ

Son yıllarda giderek büyüyen bir göç dalgası, Avrupa'yı sarsmaktadır. Bu göçlerin tamamına yakını ise Afrika, Afganistan, Irak ve Suriye'den başlamaktadır. Türkiye bu göç dalgasının tam merkezinde bulunmaktadır. Öyle ki 2016 yılı itibarı ile en çok sığınmacıyı ağırlayan ülke Türkiye olmuştur. Bu sayının fazlalığı gerek Türkiye gerekse sığınmacılar açısından çeşitli sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Göç yeni bir olgu değildir. "İnsanoğlu, varoluşundan bugüne kadar istemli ya da istemsiz bir şekilde coğrafyalar arasında sürekli hareket veya göç halindedir. Bu göçlerin en önemli nedenlerinden birisi de kargaşadır" (Akkaya, 2013: 180). Suriye ve Irak'ta yaşanan iç savaş, bu ülkelerde hayatı olumsuz yönde ve çok şiddetli bir şekilde etkilemiştir. İki ülkedeki sorun, sınır komşuluğu olan Türkiye'yi de derinden etkilemiştir. "Demokrasi ve reform istekleriyle Mart 2011'de Suriye'de başlayan karışıklıklar Türkiye'yi tarihinin en büyük göç hareketlerinden biriyle karşı karşıya bırakmıştır. Suriye'de meydana gelen olaylar sonucu 250 kişilik ilk grup 29 Nisan 2011 tarihinde Türkiye'ye giriş yapmış, sonraki zamanlarda şiddet olaylarının artmasına paralel olarak girişler devam etmiştir" (Seydi, 2014: 268). 2016 yılı itibarı ile Türkiye'ye geçişler devam etmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 14. Maddesinde belirtilen sığınma hakkı, temel bir hak olarak vurgulanmaktadır (Kartal ve Başçı, 2014). Türkiye sınır komşularından gelen sığınmacılara kapılarını açmış ve geçişleri kabul etmiştir. Bu ülkelerden özellikle Suriye'den gelenlerin sayısı milyonlarla ifade edilmektedir. Bu sayı her geçen gün daha da artmaktadır. Bazı sığınmacıların, ülkelerine göçmeyi istemelerine rağmen bazıları ülkesine geri dönmek istememektedirler. Bunlar ya Avrupa'da bir ülkeye mülteci olarak sığınmayı ya da Türkiye'de kalmayı planlamaktadırlar.

Sığınmacıların hayatlarını idame ettirmek için öncelikle fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir. Daha sonra ise ortaya yeni bir kültüre uyum sorunu çıkmaktadır. "Kültür, bir toplumun geçmiş yaşamından beri biriktirdiği bütün değerlerdir. Kültürü oluşturan insanlardır; onların yaşayışı, giyim kuşamı, inançları, konuştuğu dili, kısacası yaptığı her şeydir... Kültürü oluşturan en önemli öge ise dildir" (Okur, 2013: 15). "Tüm canlı varlıklarda olduğu gibi insanoğlu doğduğu andan itibaren kendini kendi türünün ortamında bulur; o bu ortamda aile ortamında dilini öğrenir, alışkanlıklarını kazanır, var olma biçimini şekillendirir" (Baştürk, 2013: 44). "Bir toplumda yaşayan tüm bireyler o toplumda konuşulan ortak dilin yanı sıra toplumsal değerleri ve normları da öğrenerek büyürler. Bir toplumda konuşulan dili tüm bireyler önce aile içinde etkileşerek daha sonra da toplum hayatına ilk girdiği günden itibaren çevrelerindeki arkadaşları, komşuları, akrabaları, öğretmenleri, medya iletişim araçları vasıtasıyla öğrenir ve geliştirirler" (Yaylı ve Bayyurt, 2014: 29).

"Türkiye'ye gelen Suriyelilerin yüzde 54'ü (1 milyonu aşkın), savaş nedeniyle eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmış Suriyeli çocuklardan oluşmaktadır. Bu da çok büyük bir kesimin eğitim ihtiyacı olduğunu göstermektedir" (Emin, 2016: 23). Suriye'den gelerek çadır kentlerde ve ülkenin diğer kesimlerine yerleşenlerin yaşadıkları eğitim, sağlık ve iş gibi sorunları için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda iletişim için gerekli olan Türkçe öğretimi en önemli konulardan biri olarak görülmektedir. Bu alanda Türkçe öğretimi için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar, Türkçe öğretim merkezleri, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar tarafından planlanmaktadır.

Suriyeli sığınmacılar öğrendikleri Türkçe ile toplumda daha iyi bir yer edinip, kendilerini en iyi şekilde ifade etme şansı yakalayabilmektedirler. Türkçeyi öğrenenler aynı zamanda Türklerle iletişimde de bunu kullanabileceklerdir. Türkiye'de okullarda resmî dil olan Türkçe, ana dili öğretimi şeklinde yürütülmektedir. Sığınmacılara Türkçe öğretimi ise, daha ziyade yabancı dil öğretimi kapsamında değerlendirilmektedir. Suriye'den Türkiye'ye göçenler arasında Türkmen olanlar da vardır. Ancak Türkmenler de Türkçe okuma yazma bilmemektedirler. Sığınmacıların dili Arapçadır. Bu da Türkçe öğretimini daha da zorlaştırmaktadır. Arapçada hem harfler Türkçeden farklı hem de yazı yönü farklıdır. Türkçede soldan sağa doğru yazılırken Arapçada ise tam tersidir.

Ana dil eğitimi ve öğretiminin, sadece bir öğretim programına indirgenemeyecek kadar yaşayışla iç içe olduğunu kabul etmek gerekmektedir. "Bireyin kişiliğinin gelişmesine yön veren onun ana dili ve kültürüdür. Kalıtsal olarak getirdiği genlerin yanı sıra, ait olduğu toplumun dili, kültürü ve yukarıda saydığım öteki öğeler, onun dünyayı anlayıp algılamasında, yaşam biçiminin seçimi, kararları, düşünceleri ve çalışma alanındaki başarı ya da başarısızlığında rol oynar" (Tosun, 2006: 32). Bu nedenle Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin Arapça eğitimleri de bir yandan devam etmektedir.

Okullarda sığınmacı çocukların, kamplarda, kamp okullarına gittikleri, kamplar dışında yaşayanların ise Suriyelilerin açtığı özel kurslara, okullara gittikleri görülmektedir. Ancak çok sayıda Suriyeli çocuk da devlet okullarına gitmektedir. "Dil öğretiminde; Öğrenenin özerkliği, öğrenmenin sosyal yönü, müfredat bütünlüğü, anlama odaklanma, çeşitlilik, düşünme becerileri, alternatif değerlendirme şekilleri, öğretmenin öğrenciyle birlikte öğrenme rolünün etkisi olduğu düşünülüyor" (Bekleyen, 2015: 14). Burada öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Öncelikle bu öğretimin normal yurttaşların eğitim gördüğü kurumlarda gerçekleşmesinde çeşitli zorluklar yaşanmaktadır. Bunların başında da Türkçe öğretimi gelmektedir. "Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi her şeyden önce başlı başına ayrı ve alana özel bir program gerektirmektedir" (Şahin, 2014: 18). Bu işi ilkokullarda yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin bu konuda herhangi bir eğitim almadan eğitim vermeleri ise düşündürücüdür.

"Ülkelerindeki savaş sebebiyle Türkiye'ye iltica etmek durumunda kalan Suriyeliler için yeni bir dil olan Türkçeyi öğrenmek günlük hayat koşulları açısından bir zorunluluk haline gelmiştir. Ana dilleri dışında bir dil olan Türkçe ile karşılaştıkları ve Türkiye'deki hayatlarını daha rahat sürdürebilmeleri için, Suriyeli mültecilerin Türkçeyi öğrenmeleri gerekmektedir" (Gün, 2015: 121). "Ana dili eğitimi ve öğretiminde her bilgi ve beceri tek tek yeri ve zamanı gelince en uygun yöntemle ve en doğal "eğitim ortamları" oluşturularak kazandırılmalıdır" (Demir ve Yapıcı, 2007: 180). Aynı şekilde yabancı dil öğretiminde de zengin içerik ve uygun yöntemlere ihtiyaç vardır.

"Sığınmacılara ilişkin çok boyutlu veriler, ulusal göç yönetiminde hareketin kaynaklarının değerlendirilmesi ve buna dayalı politikaların üretilmesi açısından önem taşımaktadır. Ancak giderek daha yoğun sığınmacı girişine maruz kalan Türkiye'de konuya ilişkin veri sağlayan yeterli sayıda araştırma mevcut değildir" (Kartal ve Başçı, 2014: 287). Özellikle okullarda Suriyelilere verilen eğitimle ilgili araştırma sayısının artması gerekmektedir.

Suriyeli sığınmacılara Türk okullarında verilen eğitimin önemli bir bölümünü Türkçe öğretimi oluşturmaktadır. Türkçe öğretimi konusunda en büyük sorumluluk ise sınıf öğretmenlerine düşmektedir. Ancak, sınıf öğretmenleri bu konuda çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin Suriyeli sığınmacılara Türkçe öğretiminde karşılaştıkları sorunların ve bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm yollarının neler olduğunun ortaya koyulması gerekmektedir.

Amaç

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarında bulunan Suriyeli mülteci çocuklara Türkçe öğretimi kapsamında yaptıkları uygulamaların neler olduğunun ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Bu amaç çerçevesinde şu alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerine göre Suriyeli öğrencilerin Türkçe bilme durumları nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Sınıf öğretmenleri Suriyeli öğrencilere Türkçeyi nasıl öğretmektedirler?
4. Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin öz yeterlik algıları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma, nitel bir çalışma olarak desenlenmiştir. Bu çalışma, Mersin il merkezinde yer alan devlet okullarında yürütülmüştür. Araştırmaya, sınıflarında Suriyeli öğrencileri olan 40 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik gözetilmiştir. Katılımcıların 11'i 1-10 yıllık, 13'ü 11-20 yıllık ve 16'sı 20 ve üstü kıdeme sahip; 18'i sınıf öğretmenliği bölümünden, 22'si diğer bölümlerden mezun; 13'ü erkek, 27'si kadın öğretmendir.

Veriler, 2014-2015 öğretim yılının 2. döneminde toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından açık uçlu soru formu oluşturulmuştur. Bu formun geçerliğini sağlamak amacıyla iki sınıf öğretmene formun ön uygulaması yapılmıştır. Son hali verilen formunda kişisel bilgilere ilişkin çeşitli soruların yanı sıra 4 adet açık uçlu soru yer almaktadır.

Verilerin analizinde alt başlıklar önceden belirlendiği için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sorularına verilen cevaplardan örnekler, doğrudan katılımcı ifadesi ile alt başlıklarda konunun daha net anlaşılabilmesi için verilmiştir. Katılımcıların adını kullanmamak için katılımcı isimleri kodlanarak belirtilmiştir. Kodlamada kadınlar için "K", erkekler için "E" harfi belirlenmiştir.

BULGU VE YORUMLAR

Bulgular ve yorumları, aşağıda araştırma alt problemlerine göre gruplanmış olarak verilmiştir.

Sınıf Öğretmenlerine Göre Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Bilme Durumları

Katılımcılar, Suriyeli çocukların okula başladıklarında genel olarak Türkçe bilmedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu konuda görüş bildiren katılımcıların ifadelerinden örnekler yer almaktadır.

- ❖ *Geldiklerine göre daha iyiler. E12, K11, E11*
- ❖ *Hiç bilmiyordu, şimdi bir iki kelime konuşuyorlar. K1, K14, K10*
- ❖ *Geldiklerinde bilmiyorlardı, ama şimdi diğer öğrencilerin seviyesine yaklaştılar. E9, K12*
- ❖ *Hiç bilmiyordu, ancak şimdi biliyor. K2*

- ❖ Çok az okuyabiliyor. K5
- ❖ Yazmada sorun yaşıyorlar. E8
- ❖ Anlama problemi var. K7, K5
- ❖ Anlamıyorlar. E10
- ❖ İki öğrencim var biri kendini ifade edebilecek kadar biliyor. Diğer öğrencim ondan daha az biliyor. K15
- ❖ Orta düzeyde Türkçe biliyor. E10
- ❖ Orta derecede konuşuyordu okula geldiğinde. Çünkü terzide altı ay çalışmış. K8
- ❖ Öğrenciler daha çok kendi aralarında sosyalleşirken iletişimle Türkçeyi öğrenmişler. K7

Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere sınıf öğretmenleri sınıflarında öğrenim görmekte olan Suriyeli sığınmacıların Türkçe bilme durumlarını genel olarak yetersiz olarak değerlendirmektedirler. Dersler ilerledikçe Türkçeyi yavaş da olsa öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaşılan sorunlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını Suriyeli öğrencilerine Türkçe öğretirken sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Az sayıda öğretmen sorun yaşamadığını bildirmiştir. Aşağıda bu konuda dile getirilen görüşlere örnekler verilmiştir:

- ❖ Hiç iletişim kuramıyorum. K2
- ❖ Kelime hazineleri hem yaşlarının küçük olması hem de yabancı oldukları için bir hayli az. K15
- ❖ Kelimelerin anlamını bilmede zorlanıyorlar. K3
- ❖ Türkçede zorlanıyorlar. K4
- ❖ Dil öğretimi uzun bir süreç gerektirir. Hem de Türkçe hem de Türkçe gibi geniş kapsamlı bir dil, uzun bir süreç gerektirir. Bir de 4. sınıfta fen bilimleri dersleri gibi zor derslerde daha da işler zorlaşıyor. K8
- ❖ Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki Suriye okullarına gitmelerini yanlış buluyorum. Bir an önce uyum sağlamaları onların adına iyi olacaktır. Bu yüzden mutlaka eş zamanlı Türk okullarına da gitmeleri gerektiği kanısındayım. K15
- ❖ Öğrenciler bizde devam edeceklerse mutlaka biz de eğitim alamıyorlar. E8
- ❖ Arapça bilmediğim için problem yaşıyorum. K14
- ❖ Pek sorun yaşamadım, ancak devamsızlık yapanlar başarısız oldu. E12
- ❖ Bence Suriyeli öğrencilere özel olarak dil öğretimi yapılmalı, sonra daha okula alınmalı. Çünkü ara sınıflarda bu çocukların durumu daha zor oluyor. K12
- ❖ Yazı yazarken defterin sağından başlıyorlar. Kelimelerin anlamını bilmedikleri için hecelerden kelime ve kelimelerden cümle oluşturmada zorlanıyorlar. K11
- ❖ Anlama problemi yaşıyor. E10
- ❖ Beni derste anlamakta zorlanıyor. K1
- ❖ Anlamada sorun yaşıyorlar. K9
- ❖ Yazmada zorlanıyorlar. K4

- ❖ *Suriyelilere ayrı okul olması gerektiği düşüncesine karşıyım. Arapça bilen öğretmenler onlara daha kolay Türkçe öğreteceklerdir. K7*
- ❖ *Sorun yaşamadım. E9*
- ❖ *Suriyeli öğrencilerimle bu konuda sorun yaşamadım. E11*

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere, sınıf öğretmenleri Suriyelilere Türkçe öğretiminde birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlar Suriyelilerin ana dillerinin Arapça olmasından kaynaklandığı bazı katılımcılarca dile getirilmiştir. Sorun yaşamayan az sayıda öğretmen olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere Türkçeyi öğretme yöntemleri

Sınıf öğretmenleri Suriyeli öğrencilerle ders yaparken öncelikle Türkçeyi öğretmek zorunda kalmaktadır. Çünkü Suriye'den gelen öğrencilerin tamamına yakını Türkçeyi bilmemektedir. Yani sınıf öğretmenleri, diğer öğrencilerle okuma yazma çalışmaları yaparken, bu öğrencilerle öncelikle Türkçe öğretimi yapmak zorunda kalmaktadırlar. Aşağıda, bu konuda görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin Türkçeyi nasıl öğrettiklerine dair yaptıkları açıklamalardan örnekler yer almaktadır:

Gruplarla oyun oynatarak ve onları cesaretlendirerek. K14

- ❖ *Okumayı belirli zamanlarda harfleri öğreterek okuma öğretiyorum. E5*
- ❖ *Önce sosyalleşmelerini, sınıfa kabullenmelerini sağlayarak. Daha sonra bazı acil kelimeleri vurgulayarak öğretiyorum. Yani bir nevi BEP çalışması yaparak. K15*
- ❖ *Müfredata uygun olarak harfleri resimlerle destekleyerek ilerlemeye başladık. K1*
- ❖ *Basit nesnelere gösterip adlarını söyleyip sonra da onlara söyletirim. K14*
- ❖ *Günlük hayatta kullanacağı kelimelerden başlıyorum. E8*
- ❖ *Birinci sınıfa normal olarak yaptığım ses gruplarıyla yapıyorum. Resimlerden yararlanıyorum. E12*
- ❖ *Diğer öğrencilerle beraber okuma yazma öğretirim. E9*
- ❖ *Görsellerle ve el kol işaretleriyle öğretiyorum. Ayrıca arkadaşlarını gözlem yaptırıyorum. K10*
- ❖ *Öteki öğrencilere uyguladığım yöntem dışında bir yöntem uygulamıyorum. Daha çok kelimelerin resimlerini yaptırıyorum. K7*
- ❖ *Onlarla Türkçe konuşuyorum. E6*
- ❖ *Öğretilecek kelimenin anlamlarını anlatarak ve görsellerden yararlanarak. K11*
- ❖ *Ezber yaptırıyorum ve metin çalışmaları yaptırıyorum. E10*
- ❖ *Harf yöntemi ile. K3*
- ❖ *Basit cümleler kurarak. K4*
- ❖ *Öğretmiyorum. K2*
- ❖ *Özel bir yöntemim yok. Diğer öğrencilerle aynı uygulamaları yapıyorum. E4*

Belirtilen görüşler incelendiğinde, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin Suriyeli sığınmacılara Türkçe öğretiminde çeşitli tekniklerden yararlanmakta oldukları ve farklı uygulamalar yaptıkları ortaya çıkmıştır. Ancak, bunların, genel olarak ilkokuma yazma öğretimi ile ilgili Türk çocuklarına da uygulanan teknik ve uygulamalar olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin öz yeterlik algıları

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin öz yeterlik algıları incelendiğinde genel olarak kendilerini yeterli görmedikleri söylenebilir. Bazı katılımcılar ise kendilerini bu konuda yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden bazılarına örneklere, aşağıda yer verilmiştir:

- ❖ *Kendi öğrencilerim olmasa, sadece Suriyeli öğrenciler olsa yeterli görürüm. Karışık öğretimde diğer öğrencilerle ilgilenilmediğinden iki tarafı da kaybediyoruz. E1*
- ❖ *Elimizden geleni yapıyoruz. Ancak, dil sorunu yaşadığımız için kendimi yeterli bulmuyorum. E3*
- ❖ *Kendimi yetersiz buluyorum. Çünkü sınıfta 1-2 öğrenci olduğu zaman yeterli çalışma yapılamıyor. E5*
- ❖ *Kendimi Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretiminde yetersiz buluyorum. Suriyeli öğrencilerin hepsi bir sınıfta Arapça bilen öğretmenler tarafından eğitilmelidir. E6*
- ❖ *Kendimi tabii ki yetersiz buluyorum. Bu öğrenciler bizim sınıflarda devam edeceklerse mutlaka (biz öğretmenler bu konuda) eğitim almamız. E8*
- ❖ *Arapça bilmediğimden dolayı yeterli bulmuyorum. E10*
- ❖ *Kendimi bu konuda yeterli buluyorum. Müfredata uygun olarak harfleri resimlerle destekleyerek ilerlemeye başladık. K1*
- ❖ *Dil öğretimi 1-2 ay gibi kısa sürede öğretilecek bir olgu değildir. Hem de Türkçe gibi geniş kapsamlı bir dil uzun süreç gerektirir. Öğrencim orta düzeyde bir Türkçesi olmasına karşın 4. Sınıfta bizim (sınıfa) geldi. Fen, sosyal, dil bilgisi gibi derslerle ve hiç duymadığı kavramlarla karşılaştı. Bu durum hem Suriyeli öğrenci hem diğerleri hem de benim için zor bir durum. K8*
- ❖ *(Öğrencilerin) öğrendiğine göre yeterli bulamıyorum. K3*
- ❖ *Kendimi yeterli bulmuyorum. Suriyeli öğrencilerim daha çok öğrenciler arası sosyal iletişimle Türkçeyi öğrenmişler. K7*

Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı, Suriyelilere Türkçe öğretiminde kendilerini yeterli görmemektedirler. Bu konuda en büyük eksiklikleri olarak Arapça bilememeleri ve ana dili Türkçe olmayanlara Türkçeyi nasıl öğretecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları dile getirilmiştir.

SONUÇ

Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular göz önüne alındığında bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- ✓ Sınıf öğretmenleri, okula başlayan Suriyeli öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türkçeyi bilmediklerini ve bilenlerin de yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.
- ✓ Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine göre Arapçanın sağdan sola, Türkçenin soldan sağa yazılması öğrencilerin Türkçe yazma becerilerini olumsuz etkilemektedir.
- ✓ Sınıf öğretmenleri, birçok Suriyeli öğrencinin Türkçeyi öğrenmelerini yavaş bulmaktadırlar.
- ✓ Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını Suriyeli öğrencilerine Türkçe öğretirken sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir.
- ✓ Sınıf öğretmenleri, sınıflarında bulunan Suriyeli öğrencilerine Türkçe öğretiminde farklı uygulamalar yapmaktadırlar.

- ✓ Sınıf öğretmenleri, sınıflarında bulunan Suriyeli öğrencilerine Türkçe öğretiminde basit, kısa cümlelerden başlamaktadırlar.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı, Suriyeli öğrencilerine Türkçe öğretiminde kendilerini yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir.
- ✓ Bazı sınıf öğretmenleri Ses Temelli Cümle yöntemi ile Suriyeli öğrencilere Türkçe ilkokuma-yazma öğretirken, bazı öğretmenler harf yöntemini, bazı öğretmenler ise kelime yöntemini kullanmaktadırlar.
- ✓ Türkçe öğretiminde kelime öğretimi, ezber yöntemiyle, resimler göstererek ya da gerçek nesne göstererek yapılmaktadır.
- ✓ Bazı sınıf öğretmenleri Türkçe öğretiminde akranla çalışma yöntemi kullanmaktadırlar.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlara dayanarak bu konu ile ilgili aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur:

- ✓ Sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan Sınıf öğretmenleri yabancılara Türkçe öğretimi konusunda eğitime alınmalıdır.
- ✓ Sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan derslerden biri olan Türkçe öğretimi dersinde Türkçe öğretimi konusu da yer almalıdır.
- ✓ Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar daha kapsamlı araştırmalarla tespit edilerek çözüm yolları geliştirilmelidir.
- ✓ Suriyeli çocuklara, sınıf öğretmenleri tarafından ek derslerde Türkçe öğretimi çalışmaları yapılmalıdır.
- ✓ Suriyeli öğrencilere okul zamanı dışında da Türkçe öğretimi çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları. *EKEV Akademi Dergisi*, 56(56), 179-190.
- Baştürk, M. (2013). *Anadil Edinimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bekleyen, N. (Ed.) (2015). *Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demir, C. ve M. Yapıcı (2007). Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2). 177-199.
- Emin, M. N. (2016). Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi Temel Eğitim Politikaları-Analiz. Ankara: SETA.
- Gün, M. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretimi Veren Elemanların Adıyaman İli Çadır Kent Bölgesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Araplara Türk Kültürü Aktarımına İlişkin Görüşleri. *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*. 5, 119-138.
- Kartal, B. ve Başçı, E. (2014). Türkiye'ye Yönelik Mülteci ve Sığınmacı Hareketleri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2). 275-299.
- Okur, A. (2013). İlk okuma ve yazma öğretimi. *Türkçe Öğretimi*. (Ed: C. Yıldız), (4. Bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 267-305.
- Şahin, A. (Ed.) (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Tosun, C. (2006). Yabancı Dille Eğitim Sorunu. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2(1).

Yaylı, D. ve Y. Bayyurt (Ed.) (2014). *Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.